

АКУМУЛАЦИЈА НЕОПХОДНА ЗА ВОДОСНАБДЕВАЊЕ И ЖИВОТ РЕКЕ

Чињеница да слив реке Рзав представља подручје богато квалитетном водом била је од пресудног значаја средином осамдесетих година када је пет општина западне Србије, Ариље, Пожега, Лучани, Чачак и Горњи Милановац, услед све мање количине квалитетне пијаће воде, уз сагласност републичких власти приступило изградњи регионалног система за водоснабдевање "Рзав". Вода за ове потребе захвата се директно са водотока Рзава. Тренутни капацитет Фабрике за прераду воде износи 1200 l/s, а изградњом акумулације "Сврачково" капацитет би био повећан на 2500 l/s. Питање изградње акумулације поново је постало актуелно током летњих месеци када је због ниског водостаја ЈП „Рзав“ било принуђено да смањи испоруку воде у пет општина. Доток сирове воде на привременом водозахвату "Шевељ" је овог лета био најнижи од пуштања водосистема у функцију што је услед угрожавања гарантованог биолошког минимума воде у речном кориту низводно од водозахвата довело до неизбежних рестрикција.

Кроз разговор са г. Радованом Јаковљевићем, замеником председника општине и чланом Управног одбора ЈП "Рзав", настојали смо да разрешимо неке дилеме везане за ово предузеће, почев од тога да ли је било смањења биолошког минимума или не, које су предности изградње акумулације "Сврачково", да ли ће и даље бити рестрикција у испоруци воде грађанима...

Да ли је реално да овако мала река снабдева готово 200000 становника водом у пет општина?

Рзав је река са просечним протоком од око 8 m³/s на профилу Ариље, а водосистем узима око 650 l/s и досадашње искуство показује да је током 10 или 11 месеци годишње, упркос непостојању акумулације, без већих проблема ових 5 општина снабдевано потребним количинама воде. Рзав је постајао, како рекосте, мала река само током летњег периода када је водостај мали, а потрошња и потребе грађана управо тада су највеће. Проблем је кулминирао овог лета када смо имали заиста критичну ситуацију која је резултирала рестрикцијама у снабдевању грађана као и нарушавању гарантованог биолошког минимума. Да би се проблем решио за будуће и да би било довољно воде током целе године и за водоснабдевање и за живот реке низводно од водозахвата потребно је постојање акумулације, па је интерес наше општине за изградњу акумулације утолико већи јер бисмо тако решили оба проблема.

Да ли је јавност довољно и на прави начин упозната са оним на шта је наша општина пристала оснивањем водосистема "Рзав"?

Вероватно да није довољно упозната. У најкраћем, почетним документима је дефинисано да се за водоснабдевање 5 општина формира заједничко предузеће, да наша општина учествује у финансирању изградње водосистема

“ Не заборавимо разне повољне еколошке и привредне ефекте које ће за околину донети акумулација као што су заштитна низводног тока Рзава од поплава, туризам, риболов, спортистичке-креативне садржаје, системе за наводњавање, можда и појаву нових извора. ”

ма са 8,33% и да остварује право на исти проценат потрошње, да то заједничко предузеће, сада ЈП "Рзав", уреди корито реке Рзав низводно од привременог водозахвата укључујући и тада постојеће плаже, да обезбеди биолошки минимум од 700 l/s воде прве класе низводно од привременог водозахвата, да пре него што се систем са привременим водозахватом пусти у функцију ЈП "Рзав" изградњом колектора дислоцира постојеће отпадне воде из Рзава до ушћа у Моравицу како би се сачувао прописани квалитет воде низводно од водозахвата, да се примењује иста цена воде у свим општинама, да у Управном одбору који броји 11 чланова општина Ариље има 1 члана.

Да ли су у самом старту постојале одређене предности за нашу општину и какве?

Ово је врло занимљиво питање и често се дискутује на ту тему, али из перспективе овог времена то је тешко сагледати. У 80-тим, кад је овај пројекат започет, код нас је постојао једнопартијски друштвени систем у коме се другачије одлучивало, а и правни систем тога времена је био другачији и више децентрализован, па претпостављам да је преговарачка позиција општине била боља него што би била данас. Обећања су отишла у ветар, а оно што је остало за потоње генерације су писана документа као једини реалан основ да заштитимо наше интересе. Данас, ми Ариљци на проблеме у вези са Рзавом често реагујемо више емотивно него рационално па користимо аргументе које други не прихватају.

Садашњи сазив наше Скупштине општине је, због чињенице да ЈП "Рзав" још није испунио све преузете обавезе које се тичу заштите и уређења корита Рзава низводно од водозахвата, формирао стручну комисију која се бави анализом испуњења обавеза. Као резултат укупних активности представника наше општине добијена је сагласност и учешће осталих општина па су у овој години настављени радови на изградњи колектора. Моје је

уверење да руководство ЈП „Рзав” има намеру да настави да испуњава обавезе, али је у финансијском смислу и даље зависно од општина оснивача. Што би рекао песник: “Ђераћемо се још”.

Председници 5 општина у време највећих суша и најкритичније ситуације од надлежног Министарства за водoprивреду затражили су дозволу за захватање додатних 250 литара воде из Рзава, што би са тадашњих 450 литара обезбедило нормално снабдевање ових пет градова? Приоритет су били људи. Да ли су надлежни схватили какве су последице смањења биолошког минимума по живи свет реке?

Зарад потпуне информације морам да кажем да је поред Координационог тела које чине председници 5 општина и Управни одбор ЈП „Рзав” донео одлуку да се упутити таква захтев. Свако је имао своје аргументе, а председник Зоран као члан Координационог тела и ја као члан Управног одбора нисмо подржали захтев, али смо били прегласани. Као што је познато Министарство није дозволило да се смањи биолошки минимум.

Како убедити просечног грађанина да нарушавање биолошког минимума доприноси уништавању живог света у Рзаву?

Лично мислим да велики број грађана нема изграђен однос према значају и заштити животне средине. Колико наших суграђана и на које све начине скоро свакодневно утичу на уништавање живог света. Криволов свим средствима, бацање животињских лешева у реку, разних отрова. Мислим да нема много људи који имају изграђену еколошку свест, а жалосно је да ниједном нивоу власти код нас то није приоритетно питање. Свако има своје изговоре и правдања, време пролази, а Европа подиже стандарде на све виши и виши ниво. А како грађане убедити, то је свет решио едукацијом и казнама.

Као једно од решења помиње се изградња акумулације „Сврачково”. Шта ће се у том случају десити са водотоком Рзава, с обзиром да постоје инсинуације да би то могло довести до нарушавања познатих градских плажа, нпр. Урјака, па чак и промену климе?

Мислим да се баш ради о инсинуацијама. Градске плаже су угрожене баш сада када се у маловодном периоду нарушава биолошки минимум. Изградњом акумулације управо ће се постићи да у маловодном периоду буде више воде и за потребе потрошње и за биолошки минимум који ће извесно тада бити већи. Што се климе тиче, овде се ради о малој акумулацији па није реално очекивати промене на горе. Да ли је акумулација у Међувршју променила климу? А не заборавимо разне повољне еколошке и привредне ефекте које ће за околину донети акумулација као што су заштита низводног тока Рзава од поплавних вода, туризам, риболов, спортско-рекреативне садржаје, системе за наводњавање, можда и појаву нових извора.

Да ли би и на који начин наша општина могла да утиче да се не дозволи смањење биолошког минимума?

“ Свако је имао своје аргументе, а председник Зоран као члан Координационог тела и ја као члан Управног одбора нисмо подржали захтев, али смо били прегласани. Као што је познато Министарство није дозволило да се смањи биолошки минимум.”

“ Мислим да нема много људи који имају изграђену еколошку свест, а жалосно је да ниједном нивоу власти код нас то није приоритетно питање. Свако има своје изговоре и правдања, време пролази, а Европа подиже стандарде на све виши и виши ниво. А како грађане убедити, то је свештештвом и казнама.”

Ова област је по важећим законима у потпуности у надлежности републичке власти. Али то не значи да треба, народски речено, седети и чекати.

Закон о заштити животне средине и Закон о водама обавезује ЈП „Рзав” да води рачуна о нарушавању биолошког минимума у реци. Зашто никакве мере нису предузете како би се заштитио биолошки минимум реке?

Ми се годинама трудимо да заштитимо биолошки минимум, али ту има више проблема. Успели смо да се изборимо да изградња мерача биолошког минимума уђе у инвестициони програм ЈП „Рзав” као заједничка инвестиција свих општина, узгред буди речено све општине су дале сагласност али нису све обезбедиле финансијско учешће, па ми се чини да су мале шансе да се то уради у овој години. Испоставило се да техничко решење није просто и јефтино за извођење. За следећу годину опет испочетка, с обзиром на компликован систем доношења одлука у ЈП „Рзав”. У сваком случају, ми морамо наћи решење за изградњу мерача протока.

Да ли су и какве санкције у овом случају, конкретно, предузете против одговорних за нарушавање биолошког минимума?

Еколошка инспекција наше општине је поднела пријаве надлежним републичким инспекцијама и видећемо какав ће исход бити.

Постоји ли претња да и поред, тренутно, редовне испоруке воде у наредном периоду дође до рестрикције?

Проблема у водоснабдевању и рестрикција биће све више јер се потрошња повећава, а количина воде у водотоку Рзава смањује. Тај тренд је евидентан и вероватно је да има везе и са појавом глобалног отопљавања које и сами можемо да осетимо. Зато се и каже да је изградња акумулације једино решење проблема водоснабдевања и проблема очувања низводног тока Рзава. Наш проблем је што је то велика инвестиција за саме општине.

C.Pagouh

